

Un dia en tornar de la lliçó de violoncel vaig trobar el pare en companyia d'un desconegut. No vaig entrar en el local per a no distorbar-los. Del rebedor estent s'hi havia dit al pare diuen. Li mostraven enfronts d'ells recordant pites. "dilis de altres temps. No es cansaven de repetir: "T'en recordes Prudenc?" "Prudenc, te n recordes?" Han aviat ho deixat el pare com l'altre, dient-se res. Vaig deduir que els dos deien el mateix nom de pites. Parlevan ^{entre} ~~de~~ ^{en un estudi} ~~l'altre~~ ^{Barriol de castellà amb un fort accent sudàmic} del que deien er deuria ^{que} l'havien vist després. No havien estat ~~simplement~~ ^{com-} pares o amics sinó germans, si no de sang occasionals. Quan l'altre Prudenc parlava de la seua Paula, deia "la mare", quan deia la pobla mare volia dir la que e'ra maia infant.

Em vaig precipitar a la cuina on la mare estava atrafegada ^{des} preparant el dinar. Perquè el foraster dinava a casa i la mare semblava considerar-lo home digne de grans complimentos. La meva germana Helena ^{pelava} patates i cebes, picava alls al morter. Sempre estigué ^{de} la pinta jadova sobrenomada ^{la} ³ torriquet. Yo vaig decantar qui era aquell ^{señal}: la mare m'ho va explicar.

Ves passant el darrere per questa ^{plaça}, on va dir assenyalant-me a la

2
sua pila]. El foraster es deia Prudenc Lluc. Hanca
passat tota la seva infància a casa els avis Betty ana.
Era fill natural d'una amiga de Paula Comte. El ~~pare~~^{seducte},
~~com diuen les novelles~~
~~de la creatura havia desaparegut sense deixar rastre.~~
~~- com també diuen les novelles, que arribava azer, el~~
~~la ~~seva~~ vicitme, es a dir la mare de Prudenc, no va voler~~
~~doscobrir el seu nom, temps després d'haver anitament~~
~~deixat morir la seva mare aquest mon: Paula Comte se~~
~~de l'orfanet. Va viure a casa els avis una volta d'any s. Mes-~~
~~peradament es posseix a Prudenc Lluc es va fer coneguda en el~~
~~que d'una manera secretaria posseixia d'enviar diners per a que~~
~~el no s'embaguis tot deixat devers una república~~
~~latino-americana prometent que pernentriellant~~
~~rastrejatig: se no se n'hi va anar~~
~~passar quatre anys més, no se n'ha saber res del nítot~~
~~més que li havien fet de pares. Els no van tornar a~~
~~saber res d'ell. Ni una pista no ha~~
~~tornat a saber-ne res.~~
~~Paula Comte tot i que seguia diençant la mare~~
~~que se n'haixa anat d'aquest mon convicude que~~
~~el seu filllet era mort, que hanca mai va regot, que~~
~~se l'havia crancat el~~
~~La pobre dona el plorava~~

Poc després de l'infantament la mare del menut moria. Paula Comte es feia curar a l'hospital. El noi va viure a casa els ~~dos~~ ²³ Bertrana una colla d'aus. ~~que~~ ^{que} ~~ha~~ ^{ha} conegut de la pinya radament ~~que~~ ^{que} li va sortir un protector. Via a l'Amèrica. Enviava diners per a que Paedecui black s'embarqués i t' seguir devora una republiqueta sudamericana prometent-li una vida folgosa, i un凭借 brillant.

~~El dia se n'ha varonar, mai hem no ho va saber reg
d'una testa tancada protel la via Paula - que el dia més no ho era de viatge - ja el plorava
de mort. Ni una postal no ve enxar a la seu d'apartaments anys
en fóra fet de poca a la que era, on enveia i, segur, a
dient mare La mare Paula se n' havia anat a aquell
vaixell ^{navia} per naufragi
més conveniente que el ~~que~~ ^{que} ~~era~~ ^{era} fillat ~~era~~ ^{era} ~~era~~ ^{era}, que havia
naufragat, pels als indis se'n havien crucificat
que un taule a una belenes. ^{alimentat al}
per un tauló a posses uns indis s'havien crucificat el naufrag
per en desembarcar una tribu d'indis caribals l'havien enterrat~~

Il mi se n'hi va anar i... mai més me es va saber res d'ell. Ni una truita targeta postal no va escriure. L'àvia Paula - que llavors encara no ho era d'aquí el d'Ibàre per molt i per ben molt el va tenir tots els anys que ~~ella~~^{que l'enganyava} va viure encara. Sempre va suposar que li havia passat una desgràcia. El vaixell podria haver naufragat, un tauró o una balena se'l ~~podien~~ haver cruposit, o una tribu d'indis canibals l'haurien apropiat per a fer-se un tip de carn humana. Com que era de meva pietosa, havia precat molt per la seva ànima sense cospitar que l'orfanet qu'ella^{l'}havia ~~recollit~~^{afillat}, i havia començat a viure com un príncep en la república del sudamericana. Després d'alguns anys de silenci, la ierà Paula se n'havia anat d'aquest món convencuda que el meu heroi Preusseri Maek la esperava en el cel amb els braços afectuosament oberts, com estan a un bon fill agracié.

sortit a la brasa i totapis la mare m'explicava tot això.
Perquè se l'estimava com un feble. George deixar de fernejar i adonar-mos ordes per a que l'afegessin
ara Prudenc blackera un potentat. Havia tornat a Catalunya, que o havia vist never
per a que els seus fills coneguessin el seu país. Ja era vidu,
i, segons pròpia confessió, inconsolable. Havia llogat una torre
a Blanes, i s'havia instal·lat amb els seus fills i el
servei. Allí feia la coneixença d'una distingida dona
lauencesa: Carme Kar de Lasarte que estiuejava a Blanes amb els seus fills. Igualment no fou la sorpresa de
Prudenc black en descobrir que Prudenc Bertrana era un gran
fr. (gran amic de la sevra Kar), també corresponsal; compo-
sitor. Carme Kar li havia donat l'adreça nostra a Girona
i l'americà si hi havia precipitat delerós, tot de sobte,
d'abrumar en els seus braços aquell que li havia fet de ferme
una volta d'anys.

Però Prudenc black no va arribar gaire amunt la nostra
casa. Semblava que hi les pega. Era massa elegant, i
mostriava massa satisfet. En cada paraula s'hi notava
la superioritat del ric, del socialment arribat. Ell no

Però la nostra casa no s'adeix sens amb l'elegància un
 poc es casclosa, de l'arrerada. ~~Asava~~ Xantung ~~se capa seu~~
 havia penjat a la pèxa del rebedor un barret de ~~panama~~ blanc, amb un
 brillant al dalt que enlluernava. Encara que ell volia mos-
 trar-se senzill i trempat en el vaell no aconseguia disti-
 nicular la satisfacció d'ésser ric, de menor un tren de
 vida no solament folgat sinó opulent. Es comprenia que
 malgrat la seva bona voluntat, fins tractant d'
 altre ~~pob~~ Prudenciu que en lloc de prosperar vivia
 d'una manera tan modesta migrada.

~~Asava~~ vestit de Xantung blanc de cap a peu. ~~En la pèxa~~
 hi havia penjat un barret de Panama. En un dit de
 la ma hi portava un brillant que enlluernava. Es mostrava
 senzill i trempat amb tots nosaltres però la seda del seu vestit,
 la pedra mirabolant ~~de la seua~~, la finor del seu Panama, el
 seu català xafallos barret de molts sudamericans ens privava
 d'apreciar-lo amb la calor amical
 que ell desitjava; i enc-

feia visibles esforços per a assolir.
 Prodigava les parelles sòlicoses, els sorribes
 amables, entava parlar de la seva prosperitat. Ha-
 bava sense estalviar-hi cap objectiu el dinar prepa-
 rat per la mare. Ella li donava les gràcies amb
 un sorriure solidament inextingible. Havia fet, com sem-
 pre tot el que havia pogut ^{per a que el dinar fos bon}. Havia posat voluntat
 i gràcia ^{en el servei} i ~~per a complir a un hoste tan distingit la sem-~~
~~blava impossible.~~ Havia fet de la calaixera ^{tots plairors d'empal} ~~la~~ ^{que} tovalles ⁱ
 els tovallons de fil ~~gros~~ ^{de} reixats amples i complicats; i
 dins inicials brodades al reale, ~~Exem~~ d'un blane llengu-
 roseret. Aquests detalls en els quals ^{tots plairors d'espigol} ~~de~~ no paraien
 esment, significaven per a la mare algunes hores de feina
 rentar, plegar, ^{estendre plegar} planxar; i endrecar ^{tota aquella roba de tota} ~~de l'expre~~
~~que~~ i haria fet una passada, en anar a comprar cosa certa
 treure cui mar, treure la vaixella de les grans ocasions. ~~que~~
~~A tota la~~ entre el seu marit i els seus fills sempre amavera
 a servir menjars; tenia a l'americà. Per ella amb prou feines
 menjara

ho feia exprés, al contrari. Prefigava les parades ^{afectuoses}
els somriures amables, evitava parlar de la seva prosperitat
i plabava sense estalviar-hi caps adjetius el dinar de la mare.
Pesa la mare, li donava les gràcies amb delicadeza i mercedilitat
i amb una menysاقia que no
me assabentava a dissimular, anava i venia a facer pessos
l'hoste amb prou feines, els ^{bons per q un malabar tan refinat} canvis, temerarca que no fossin molt
al des astoralles; els tobafons ^{amples, complicats}, repletos, complicitats
^{replets} i els de tel, amb reixals, tretes broda-
des blanquissimes, llenguerament mordents i amb perfum d'aspic.
③ Els mètodes, els inicis que hi havien a casa, que la mare
treia de la calaixera per les grans ocasions. ^{Per aq ell host}
^{hi estipulava l'avant brac} ^{deixa} ^{que} ^{el ho s'informa}
començaven i hi seguia amb els llavis amb gest mesurat,
elegant, però no es veia ^{per a la mare} (i ja ni hi havia) algunes
manes de ferme i rígides, relinxar, plegar i enrodat, on els vorejaven
i orelles, els ^{sus} quatre fills ^{del matrimoni}: Bertrand, ^{que}
sabien que la mare tenia fet un gran estre, en anar a
comprar, cuinar, tenuir la vaixella, i el paxornement de tota
dels dels extraos d'isants). Veiem que com prou feines, ^{que}
~~que~~ Estava vermella de colors i sonrieix per force, ^{que} ~~que~~
que aquell rostre miganyes ^{que} ~~que~~ no hauria d'omir el clí
seue sopar després d'haver pres un cachel d'antipirino.

El pare escutava el seu homònim amb un aire mig d'admiració mig de ~~costuma~~ pietat. Les seus clavis es plegaran amb aquell gest que jo coneixia ^{un gest de benèvolia} ~~una ironia~~ d'ameríca parlava dels seus negocis, de la seva prosperitat, de la seva vida social allà en aquella república ~~americana~~ sudamericana. El pare cel·laava, no explicava a l'ameríca ni la nostra ruïna, ni la seva falsa vocació per la pintura ni la seva autèntica vocació per les lletres, ni d'un amor expressivitat per la naturalesa ni els dels seues desesperades esforços per a guanyar la nostra ciuda.

Així l'ameríca m'enlluernava un poc ; segons la meva particular opinió, el pare no celebrava prou els ^{seus} grans èxits de Prudentí Bloch en la seua brillant carrera de fill natural d'un pare intèl·ligent i penitit. Jo el veia com envoltat d'una aurèola d'extasi.

manjada. Pixa' era feia en feia desitjar que l'any 55
se n'anés ben aviat, que la mare ~~que~~ pogués re-
posar. El pare, envoltava el seu arbre amb un aire ~~d'~~
~~de~~ mig d'admiració mig de ellàstima. ^{Els seus ulls tenien aquell ples} S'era adonar-se m
de benevolència que l'arrelia ^{era creixida molt bé.} ~~era creixida~~ havia donat la bona vida, els exòticos
l'americà envoltava l'arrelia obrint ~~la bona vida~~, els exòticos
ciàtics, la bona vida, el luxe... cases tan allunyades del ciel
nostre, ^{i dels gustos de Prudencio Basterri} de la idiosincàsia familiars arrosses el seu no està de
la nit. A un l'americà m'enviava. El veia com
envoltat d'una aureola. No era gós clar ni la opulència, ni
el luxe el que m'enviava sinó l'extociosa, el fet que
aqueell home hagués travessat el Atlàntic i un bon espai del
Pacific i conguies una part del continent americà i algunes
illes tropicals, el coblejava a una certa alçada pel damunt
de molts altres que no hanem arribat més enllà de fils, de Santa
Coloma de Farners i de l'Espanya.

Després del cafè la conversa continuava entre els dos homes
Prudencio Beach remblava un poc cansat de discutir davant
un interlocutor més, més silencios. Perquè el pare no
sabia dissimular. I l'americà començava a ^{confundir-ho} ~~fastigiar~~

• la mare va preguntar a Prudenc Llaeth si es quedaria
a sopar i a dormir.

- No, no. va fer ^{ell} ~~per~~ l'americà, moltes de gràcies, i te
tunar a Blanes aquesta matinada tarda.] Examina el seu rellotge
d'or, i es posà dret d'un salt.

- Yo no em resten gaires més que uns minuts a dedicar ^{als}
Pero' compta amb la visita ~~a~~ Blanes. Tu Prudenc, te t'afe
espose o les nenes grans. Les feu vulguen, i t'ha case per
a tots. Us hi esperem.

Quan se'n va haver anat va semblar que respirarem
més d'aire. Pero' a cui la perspectiva d'anar a Blanes m.
alegava.

Pare mi hi deixaràs anar?

- Si la mare ho vol ... ja fer ell. S'adreçà a la mare fent-se

- I tu Helena?

- Oh jo no!

Helena no tenia altra dèrrie que venir ben a prop
la mare.

- Per què no hi va's tu? ja'n la mare adreçant-se
al pare.

- "Jo? joara! Qui vols que mi faci a casa d'aquest americanitzat? Deix me'n ellivore. Per què no hi ves-tre amb els moments.

tu amb els menuts.
- jo? - v. fer la meva tota estomatixida. No ⁿⁱ jo ⁿⁱ els
menuts no tenim desitj per a tòrnar amb aquesta sent. I
a tu i a les dues grans que els faria el menjar?

Aquell dia no es va deci dir res però, com que jo sempre tenia ganes de viatjar, de moar en de veure cotes noves i de caser d'apells, ~~que tot en el poble estan, eren~~, vam decidir que si l'americà insistia hi acurria jo a Blanes.

L'annexe nous solennellement va insister sonne que maintenant
il insiste, ~~judgment per littera~~, Tony e Corne Kan de Letarte, 'pas temps
despres prudencie n'a pas en veine a cercer.

Durant el viatge em va tractar amb un excess de 8
empoliments i fertilitat els quals jo no estava avessa-
da. Aquests detalls m'afolaven molt no sovint
procurar-me una certa inquietud - sempre
me n'ha produït d'inquietud l'excessiva ama-
bilitat d'una persona.

Prudenc Blach era al costat del pare per l'àvia Paula.
Amb una simplicitat i naturalitat ben empordanesa
i catalanes, s'havia refinat gairebé - Com al mes-
sial americà on havia viscut després - Si la humil i
assenyada àvia l'hagués vist com jo el veia, hauria regut que
sorriera. Pel camí Prudenc Blach em deia que la seva difunta esposa
era alemanya, i d'una bellesa mai vista - En dir-ho, els seus ulls i
humitjaven - La seva filla gran Leyonora era el retrat pastat de
la seva mare.

- Ja la veureu. Aurora

Vaig anar a Blanes en companyies de Protecció Civil, al
rest, durant el mateix em va tractar amb ^{un espí} amabilitat
de complimento ^{gentilesa}; necessitava als puels no estava abans d'et
seient, detalls
que s'elogaven molt me sense procedir - me una
llci d'inqüietud - sempre me ha inspirat produït
desinquietud maledicta l'excessiva amabilitat d'una
persona. + Poc Prudenc i la criat al costat del pare
per l'àvia Paula, amb una simplicitat, naturalitat,
ben empatiana i carolana, si havia respirat Bui-
sep- la en aquell medi molt ~~meu~~ ~~meu~~ ~~meu~~ social que-
Si la ~~humilitat~~ ~~aventura~~ ~~avia~~ ~~era~~ ~~l'hagués vist com jo la via havia~~
america on havia vostit després de seva esposta era
creut que sommava. Pudem veure com així que
d'una ~~veitat~~ ~~veitat~~ ~~veitat~~ - més de tot pel camí
En davant-ho, els seus ulls brillaven - la seva filha gran
devor era el ~~restat~~ ~~restat~~ ~~restat~~ de la mare. "Ja ho veureu, hora"
→ tant aviat em diria de tu com te vos' guen dia ~~te vos'~~

pasava el verb en segona persona del singular. Podria
El pronom Tu no e' compravat mas. Parla
de mesme i en seu molt baix, molt devint - i
en una barreja d'arribanc i complicitat

Sentint jo no el comprenia. Li havia de fer repetir
la frase sincera. Tixò em llevantava el por del naixement
perquè ell es creia obligat a parlar sempre, per
⁹
educació.

A les tres filles de Prudenc Llach em van rebre amb
molta gentileza "Papaito nos havia hablado tanto de vos.
Así que pronto ~~nos~~ ^{nos} varem de trobar quan arribarem".
els fills de Carles Karr, tres: un noi i dues noies, Tomàs,
Irene sis personatges ben interessants alhora que inquietants
per a mi. Si alhora: tan diferents de la provincialitat
que jo envara era!

A primera vista ja em feien rotar el cap. Tant ~~llor~~ veritat,
tant perfumats, tan desinvoltes! -Sobretot els barcelonins.
Els americans eren més dents, més encopiosos - però
tenien l'aventatge d'estar a casa, al costat del pepe
de la institutriu - com en diuen alestorres - voltats de
coses d'imatge i de luxe. [De moment jo no sabia per qui deuantar-

me pels Ullach o pels Lasarte, pels nois o per les noies. D'antany els tres Lasarte formaven un bloc i els tres Ullach un altre ~~blo~~. D'anturi ja no destinguïm més que les diferències entre els catalans i els sudamericanos. Aquestes diferències eren ben vistents. Els Lasarte em parlen en català, els Ullach em castellà. Els Lasarte semblaven àrids de ~~balsam~~^{l'opinió d'} aquella noia pionera filla del gran amic de la seva mare. ^{Sobre tot de subjeccions artístiques i intel·lectuals.} Els Ullach se m'adhesaven amb més polidesa que interès. Però tots ells em formaven un conjunt ^{encantador} d'atractiu i estereidor.

* Els Ullach ~~eraven d'una atitud totalment~~. Havia freqüentat un molí on hom apren a fer reserves, a dir "gràcies" per un noce, a usar amb propietat el ganivet i la forquilla, a moar-se sense fer soroll, a sonriure cada cop que algú es adreçava la persona, a usar molts i molts diners mitius: papalló amiguité gueridón.

Els Lasarte procedien d'un camp intel·lectual barceloní; freqüentaven els malen, els Vidal, els Pi-Serrallés, els Apelles Mestres, els Montoliu, els Via... La meya Montaña, la Bonetina, la Boixadella, la Morena era escritora. Compositor de música. Ha publicat cançons amb el seu darrin. Siguendol i un o dos llibres de contes. Pareava tot això era com una altra

Jo tot això ho sabia per la seugra Kar que de tant en tant venia a ferme, i posava a casa. En suposava per primera volta amb els seus fills un sentit avergonzida del meu provincialisme, de les meves més modestes pregiencions. Els noms dels amics del pare, que arrenegaven a eis ^{amb els amics,} brillaven amb aquell esclat.

El que més m'assegurava però era el sentiment de la meva inferioritat ^{independentia perceptible} econòmica, ^{visible} a primera vista, ^{de los meus} comparat als meus vestits amb els ^{dels} d'ells, i amb els de la nostra l'asada. Psemblava talment la veritable. ^{sentia} que mai fins aleshores no havia experimentat. Vaig fer un gran esforç per a veneir ^{el qual sentimento que} era semblant vulgar, i mesquina, indigna d'una moja intelligent. No era enveja, ^{perquè} ho sabia de cert, de nius més ben vestides que jo a Girona ni hi havia forces, i sempre me ha hagut mirades amb indiferència. Tampoc no podria envejar els coneixements intel·lectuals dels meus nous amics ^{de moment, cosa que no descobria} ^{que els interessava} Cap

El que em molestava - i em va anar molestant més i més - a mesura que els dies s'esvolteren - era l'aire de superioritat que gastaven amb mi. Sens dubte els tres Lascarte es sentien també superiors als llach quant a la cultura general, però els llach, evidentment, els superaven ^{a ellos} en ~~signes~~ fortuna. Els diners són escandalosos i els llach en tenen molts, da pobresa ferme i és escandalosa i a casa n'eren molt de pobres. El contrast entre ells i p - tant els llach com els Lascarte - era massa evident.

Aquell primer verme a casa l'auia del pare va constituir un turment per a la meva imaginació. No podré dir mai pensant en la desuberta d'aquell món sposat al meu que jo m'vinagava horitzil a mi, a la meva família, als meus amics, a la meva ciutat província, a tot el que jo estimava i amava.

Tan gran va ésser la tropada ^{moral} entre aquell món representat pel llach i pelas Lascarte i el meu món intiu, sagrat, que aquest darrers sentiment em va privar de ferir dels atracions de Blanes: platges, calanques, pinedes, tan indiscutiblement formoses. Era com si la vistió grandiosa del Mediterrani, l'aigua meta: Trans-

~~la subtilesa de l'aire marí~~
parent de les cales, la finor de la sorra, l'ombra i la flaire dels poms, estessos emmetzinats per la presència d'aquell element humà; els llach, els lacoste, les insticubries - llevors se'n deia així: l'alemany a la francesa; el castellà sudamericanitzats dels uns, el català l'arecolitzat dels altres. El mar, aquell mateix mar que Carolina havia dirigit-sos en la meva imaginació infantil, era allí, prop meu, amb totes les seves formes, colors i veus ^{flaires}; però jo no el veia ni el sentia ni el flairava. Hauria calgut - oh misèria! - que jo m'hi trobés ~~de~~, cara a cara, sola.

Jo patia. Sabia que la culpa d'aquest patiment era únicament meva. No m'hi abandonava, volia lluitar però no podia - Més tard he descobert que el mateix sentiment de hostilitat (secreta) contra la societat intel·lectual i burguesa, ^{existia} ~~existia~~; suficient, seria sempre més fort dons meu que el meu desig de comprendre-ho tot, de contemporanitzar, d'alternar amb altres llevors a Blanes, prop dels joveissims llach i lacoste he viscut ~~en mig~~ de tote mena de classes socials. No m'he afiliat mai a cap partit socialista, comunista o anarcuista -

ni he aprovat els assassinats de capellans ni de burges¹³
ni les cremes de convents, ni les explosions de bombes. S'ac
en el fons, un producte ibrid de burges-Terrassà; d'ideals,
castellà, convertit, per la grācia de Déu, en artista. Però en el més
pregon de la meva ànima - és una confessió - tots els
meus abortats sentiments ^{de l'art} reviven ~~despertant~~ al contacte d'aquesta
sociedad que jo llevava descoberta a Planes. Allí es va despertar la
~~mova hostilitat~~ ^{la} ~~allí~~ ^{que} vaig procurar combatre i adorar ^{la}. Més tard s'ha
fornat a desvetllar, vuit, cent, mil vegades; i cada cop, a
force de voluntat, de filosofie; d'escèpticisme, l'he apaisllat
i dominat. Y és, pens, que l'artista és ~~un~~ ^{asseguradament} ~~amb~~ present
~~mostre~~, una mena de paràsit d'aquesta societat goig
~~patològica~~ ~~de~~ ^{oportuna} hipocrisia; i petulant de la felicitat
que ell a fi de contes. 60; i menyspreant-la.

Les diem-ne, instintius dels Black i dels les arts represen-
taren un gran paper en l'escenari (el petit) ^{d'aquell estudi} ~~de~~ ^{de} ~~els~~ ~~partides~~.
Havien de vetllar constantment per la ^{requerida} ~~salut~~ ~~explosiva~~.
moral dels sis ~~joves~~ - amb mi, set - i - dels les arts
parlava francs amb els ^{la} ~~els~~ ^{que li havien envejat} Black en alemany. Entre ells
parlaven francs i amb cui tambe ^{no feia}

(5) B

Va traduir al castellà Eucaristiques de Jaume Verdaguer ^(encara inédites) de genora gran amic i admirador. Tots anys alans de la meva estada a casa d'en Pere Palau. Jaume Verdaguer hi anava a dinar cada dijous. El traductor i amic de Mossèn Cinto era molt més gran que la seva ~~muller~~. El seu tracte era correctíssim, i ple de senyoria.

Josepa de Riquer em va acollir amb una simpatia extraordinària. Em va presentar als altres hostes, tots estrangers, gent educada, i de properes parades entre els quals tampoc em vaig fer cap acció. I a la família del seu germà Alexandre de Riquer, pare de cinc mes i una mica. Era una família extraordinària lliures, originals, bohèmis. Començant pel célebre pintor *de ex-libris*, i acabant per la filla, Eulàlia, que representava la mestressa de casa, cap no reaccionava davant les coses del món de la manera que jo estava abessada a veure reaccionar. Cada un d'ells vivia la seva vida original, i forassenyada deixant-se menjar pel ~~cot~~, o per l'instant. Mai no he

Prudenc Blach i Carme Karr no es preocupaven gaire de nad
 galtres. Per això havien llegat aquells dos estaguirrots en forma de senyoretes
 anavaren a la platja d'on tornarien junt ^{de companyia} a tots elles
 elles impressionem ~~bancades~~ passejades vesperals a Sant Francesc a
 Santa Cristina i Terra endins pinedes i peixolats onllà. Elles dues
 eren qui saps - lo queiques. Passaven el metge sola al ~~pla~~
 llorros encara no era moda ~~embrutar-se~~ ^{embriujar-se} - ~~comer~~ ^{comer} sal - Ajardineaven
 els caps i xinxinejaven, seletaven en riolles grases, plapelles
 de pura fruita. Feien mitjà o ganzal però aquella labor no els
 tribava ~~malmenar~~ d'atalaixar, escollir tot el que passava al
 voltant. De tot es preocupaven elevat de vigilar - més. Els Blach
 i els Lassarte menien ~~els~~ canys de mar llarguissim, jugaven a pilota
 dins l'aigua, nedaven, banquejaven, s'allunyaven de la platja ca-
 nyos, m'estriaven sola al tenderol, amarrats d'un extrem ^{després d'interioritzar} a l'altre
 mant. Les dues marcolies xafadejaven tot el ~~tot~~ ^{després} president de
 la mera presència. Parelles d'omorrons es mij arregaven
 la rials d'una barca, hi retornejaven; es grasejaven cor que vol
 cor que desitja. Les dues estrangeres en forma de pura comunitat
 assabentades mij ofegaven juntenaven els caps i xinxinejaven ⁽³⁾. Esletaven
 en riolles grases, en vermelliu de gelles de pura fruita
 llorros ja sentia un desig irrefrenable de fugir, de perdre
 de vista les deneroses parelles, les dues marcolies distretes

Trobat una família senyera viuint a Barcelona i en ¹⁶
aqueella època, més lliure de prejuticis, més generosa, ~~més~~
~~calculadora~~ d'esperit ^{modestament}. Cada exemplar de la fa-
mília resultava interessant per uns altres ^{modalitat} ~~modestament~~. Tot el que
deien i feien resultava imprevisió, sorprendent. Des al miní no
poté ésser més oposat a l'esperit ^{o, a la routine,} ~~pràctic~~ ^{i baix} que els Riquer, ~~que~~
~~els~~ ^{i fills} Ningú no podia mostrar-se meus ^{popòlic menys} (interessat), calculador
que ells. Era una família digna d'ésser novel·lada. ~~negativa~~
~~per~~ Aquell que horadament ho hagués fet ^{i ha quedat reixit},
literàriament sabé ^{què} hauria obtingut ^{com} un gran èxit.
Conéixer la família i anamorfar-me ^{on bloc} n'ha ésser tot u. Pots ser
- tots quatre - les primeres vegades on la meva vida que jo
vivia una aventura semblant. Els, els Riquer em varen
admetre ^{de} seguida. Començant per dona Gretina qui tots la
seva vida vaix coneguer a nomenar Tia Gretina, tots el que pudent.

els Palau, ^{a la sevora Palau,} i tia Josepina com ho feien als Di pares. /
La tia Josepina tenia un noi, tres nries, el oncle
Alexandre, cinc nris, i una noia. Eos dos grams, l'Emili i l'
Andreu, i ~~la~~ l'única noia, l'Emilia, van esdevenir tot de
sobte els meus amics. Dels altres tres nris: Eliseo, Joep M. i Remig
en vaig fer mèmys cabal, però també representaven un cert paper
en el conjunt. Eren com les figures mèmys destacades d'un
quadre, les que harmonitzen i completen el fons.

coneixer la família Riquer; enamorar-me'n va ser tot u. El descobriment de l'existència d'aquesta família una cinena d'embarriquesa s'emparejà de cui. Eres prop d'ells, veure'ls; veir-los era el més important de la meva vida. Fins al punt que les classes de violoncel, s'el·fij, teoria i harmonia, que de fet, era l'únic objecte que havia d'interessar-me i ocupar-me, os convertien automàticament en una sorte de secundàries activitats secundàries.

178
No oblidava que havia anat a Barcelona a estudiar,
que els meus ~~en enverg - m. hi~~ parets feien un sacrifici sentimental - econòmic
que jo havia d'agrair; i no defraudar. ~~Però~~ Poc' els Riquer
eren els primers barcelonins que m'acolliren sense reserves;
els primers també ~~p~~ amb els quals jo em sentia compresa,
agermanada. Eren una família d'artistes. Res en ells
no denunciava ni l'egoisme, ni ~~la veritat, ni la~~
~~la gosseria, ni~~
l'exagerada prudència ~~ni~~ ^{pràctic.} l'esperit burgès que jo detestava.

Era com si tot d'una aquella ~~que~~ muralla opressora,
limitadora d'horitzons, ofegadora d'elos cordials, s'hi
ensomat, deixant fluir un paradiís insospitall, tot
amorat de perfums; i d'harmonies, de ~~totes les vistes, son-~~
~~tos, melodies del món. cap tan perfecta com de tots els para-~~
~~disos del món cap per a cui tan paradisiàc com el de~~
l'amistat, ni cap illusió més gran, més pura, més embrivie-
gadora que aquella comprensió, i connexió entre humans.
que va neixer de sobte entre els Riquer i jo.

el que pot ser un desapartament d'una persona en el seu
escriptori. En parlar de la família Riquer que tant
important paper va representar en la meva vida, jo no
trato de presentar-los a la ^{vora} ~~descriure~~ com a ^{íntime} ~~esses~~ vides, superió al
perfecte. Així mateix trato de pintar el que aquella família
significava per a mi. ^(en aquell moment) Tant vaig il·lustrar en temps en temps
com i en esperit ^{on vivia l'Alejandro de Riquer: absens}
que . Per a mi Barcelona era el camp de la Trovadura, V. la
humanitat a la família Riquer. Si jo neguis trigar ^{una}
~~una~~ petita mica d'esperit pràtic (mai no n'he tingut) i l'an-
dria d'estrenir una concertada de voluntat, ^{per} pel davant de tot
hauria
fuguer seguit estudiant reb o veint hores d'aries com ha de fer,
cel que ^{ho} faci un bon ~~est~~ aspirant a concertista, hauria de-
mostrat tenir més seny. La primera cosa i pràctica. Deix, de
seny no m'ha tingut mai i en segon lloc ^{no sentia cap gran}
il·lusion d'escrivir. Quo ho havia volgut més mai. ~~lo que jo havia volgut~~
~~h'ha volgut~~ ^{lo que jo havia volgut} ^{lo que jo havia volgut}
Fent-ho així ^{jo tan sols volia escriure}
hauria estat escriptora i pel davant de tot m-
vellut. ^{que} Agafant ^{que} el seny no em serví de gran cosa ~~però~~

una novel·listà amb seny és una absurditat. un novel·list¹⁹
home o dona ~~amb~~ ^{amb} seny, prudència, discrecio', tolerància i ~~ma~~
~~governador provincial i administració cassiciiana~~, ^{ma esquerra} podrà escriure no-
velles, editar-les, ésser premiat en concursos, fins ^{molts} elegit pel
públic però no serà mai un bon novel·list. Jo tenia,
tinc, la convicció que el seny i tots els accessoris de tan
preciosa qualitat burguesa, es una cosa per a viure. El més
que s'ha de fer amb la vida és viure-la ^{si sois excepto}. ~~després, reservar-la~~
amb coneixement de causa. ^{Y favor} Jo en escriure ja no hi pen-
sava poix que el pare no vlia dir-me parlar. Però en
viure si que hi pensava. Com que no tenia seny, en
comptes de fugir de la facultat Riquer que some vler-ho
mi hospitalitzar-ho, m'esperava als meus deures d'estu-
diants mi hi vaig submergir, tirar de caps, mi hi vaig
com si fossin un mar tropical i ja em d'equells peixos
tronassolats i transparents que només viuen en aigües
temperades.

16. Als darrers anys, amb la mort dels seus fills, tornà a Riquer i
vivia al Passeig de Sant Joan en un habitatge, d'entre els que havia
A casa la tia Josepina pagava una quantitat modesta de des-
peses. Hi estava confortablement allotjada i alimentada. No crec
que Josepina de Riquer ~~quantes~~ ^{que} guanyés gaire
diners amb les disperges, el menjar era sa, variat, abundós
i crudit. La tia Josepina no tenia espècie de disperges, i
sospito que si no hi perdria diners poc se'n faltava.
Poder ^{amb les disperges} aconseguiria alimentar els fills ^{sous quatre} que si era un mal resultat.

No recordo exactament on la disperga estava situada, però hi
que es trobava en un carrer de l'~~Exemple~~ ^{l'Exemple} no lluny del Passeig
de Gràcia i de la Rambla a Barcelona. Les dues Riquers, els
dos grans hi venien cada dia: jo anava molt sovint al
taller d'Alexandre a Riquer ^{carrosser} de la Foneria on vivia una bona
família: tenia el taller ^{estofa} situat a l'últim pis

21

de la casa que feia cantonada amb la Plaça de la Pintor.
La claror que, pels amplissimums finestrals ontrevis
al taller venia d'aquesta placeta. Des del taller
es veia molt a prop l'absida de la seu i tot here es
sentia l'armoniós batallar de les seves campanes.

Alguna nit en horari hi feia música amb els clavells
de fas opegades. Grans musicistes hi havien fet
sonar els seus instruments al clar de lluna. Païs Cebel,
gran amic de l'home Alexandre hi treure el violoncel
sense companyament de piano. Si guitarista Noblet
hi deixava oïr el finíssim vibrar de les cordes de
la seva guitarra.

L'estudi a' l'exandre de Riquer era per a mi, com ²^B un temple. Lí ²Jo m'acobregava en no sé quina mena d'ensècie ~~amb~~ amb feror constat, Allí les hores es conformen amb els minuts. Yo les n'vie com embriagada. La claror suavament gris que projectaven les paredes de la catedral, amarava l'estudi, els molles, les pintures tables a mig pintar, els escres que, a estones, semblaven irreal da flaire d'oli de clavell i de trementina que o'ix-halava de les telas a mig pintar, entrebrilla a aquella mena d'embriaguesa les siluetes ^{humoroses} ~~alades~~ dels Riquer s'hi mouien en una entesa perfecta, impracticable, se-aubaffantàstiques. com en un ballet; alades, seductores fantàstiques...

~~les coneixem somni dels ciutats~~

Enilia m' invitava a dinar i en parlarem dels seus treballs de mestressa de casa, Enili i en ellia als seus versos, i en deixava llibres que després havien de convertir-se en plecs, Alexandre Sorriria i calava tot allò com un solat d'una

~~vela de misteriós destí.~~
~~Amarolla, de belles malinconies, Alexandre tenia una anima~~
~~secreta, Enili té una altra al present. Havia viscut algunes~~
~~annys a París era molt més grasa però jo sovint explica-~~
~~cia de la vida els seus viatges; la refinada cultura artística;~~
~~no va ser per a tot el que devia. Era molt més gran que jo, i a mi em feia l'efecte~~
~~literària que emanava d'ell sense la més lleug pedanteria~~
~~que el seu gran interès envers mi era una gràcia~~
~~sempre. Seva, modest, indecís com enllucíat per les grans~~
~~llums de més i altura esborrigat per les tenebres d'aquest mateix~~
~~món.~~

Les llibres que em deixava i que jo conservava en corbes d'estudiar i violenció eran sobretot llibres de filosofia

223

halo de misteriosa i suau malinconia. Tenia una ànima secreta amarada de tendresses infinites, de ~~amors~~ ^{cruels} subtles, de dolores nostàtigues, d'inconfessables temors)

Il rostre d'Enric era molt atractiu: els ulls ametllats ^{grans} color d'oliva madura, d'expressió intelligent, a estones somniadora ^{desencisada} a estones dolorosa; el nas regular, els llavis volguts, semblava dispostos a sonriure. La seva caràctera resultava molt agradable. Parlava amb entusiasme però sense passió. La seva cultura, sobretot literària, era extensa i sense voler. Per la qual cosa havia deixat en tot moment. Havia viscut alguns anys a París. Poteva ser una experiència de la vida, dels homes que donava més pes, més profunditat a tot el que deia. Era molt més gran que jo i a mi em ^{de moment} feia l'efecte que li sentia ^{avustalys} ammiració. Envers mi era una mena ^{d'indulgència} que em feia m'atorgava. Aquest sentiment va desapareixer ben aviat, perquè m'apartava. En el cas d'abracio intel·lectual i sentimental, però, li inspirava. Em deixava llibre seu, jo devorava en comples d'estudiar el violoncel. Encantador de literatura i poemes.

Ni tu ni jo no coneixem la llengua alemanya però ²³
ens interessarem molt pels pensadors, pretes, dramaturgs d'
els quellsiem en frances,
aquel país: de Schopenhauer: l'elogi "Le libre arbitre" "Le fondement
de la morale" "La métaphysique de l'amour"; ~~de~~ de Nietzsche:
"Ainsi parlait Zarathoustra", "L'immoraliste". Wagnerians conèixerem
l'obra "Nietzsche contra Wagner" ens apassionava. També l'ellegies
Péguy que jo trobava més clare i comprensible que els altres.

de Wolfgang Goethe l'ellegies "Werther", "Wilhelm Meister" amb
un gran interès i amb força comentaris. Si Frederic Schiller
l'ellegies els seus drames "Don Carlos", "Guillaume Tell"

Gràcies a Euili, a la seva passió de lectura que m. havia
encoratjat, vaig començar a llegir Shakespeare, naturalment
en traduccions perquè d'altres no podia encara llegir en
anglès. i meravelloses poemes d'Henri Heine traduits al
català per no record qui, potser Joaquim Pons. ^t

En aquella època ^{hom} podia comprar per menys d'una setanta

24

uns volumets editats en francès on hi havia tots els clàssics grecs i latins. Amb això en aquests volumets vaig començar a prendre contacte amb els tres colossos del drama grec, Esticle, Sofocle i Eurípide (més tard ampliaria aquells coneixements estudiant altres a la Universitat de Simona); quasi al mateix temps amb les traduccions catalanes de la Bernat Metge)

També fou durant aquella època de meravellosa connexió sentimental i intel·lectual amb l'Enric de Riquer que vaig començar a llegir poetes italians en la llengua original. Encara no havia estudiat ~~aquesta llengua~~ però a force de llegir i rellegir aquells autors que l'Enric em deixava recomanava ja arribava a assabentàr-se d'En francès, però que ja me n'asseguro moltíssim deuaci, Leopardi, d'Homero ... i als francesos, Beaumarchais, Alfred de Musset i altres, finalment romàntics.

25

A l'estudi de l'alexandre de Riquer. També hi havia piano, despot d'aquest piano ~~no~~ improvitàvem nombrosos concerts. Ens dedicavem especialment al cant: Schubert i Thumann eren els nostres preferits. ^{D'aquest darrer} Solíem cantar la "Vida amorsa d'una dona" en traducció ^{catalana} de Joaquim Pérez. Ens hi entusiasmavem d'allò més.

També anavem a visitar museus; a fer algunes excursions per les foranes de Barcelona. Aquest darrer expliquem el practicarem els dos nous grans Riquers, un amic i uns gossos que ens pensaven es deia Durap, i jo. A vegades agafavem el tren de Sarrià i ens anavem a Vallvidrera. Seguim la carena fins al Tibidabo - aquest matí ens posava penètols - altres cops ens anavem a rekrear Sant Cugat del Vallès en aquella època barris residencials coberts de jardins, amb algunes cases senyorialment amonade.

Sense haver-nos-ho proposat hanem format un B5B
grup de quatre, els dos més grans Piquer, un amic intí d'ells Josep Durà que sentia una adoració per l'Escriptor; i jo

Anavem a visitar museus i fer algunes excursions per les tramvies de Barcelona. A vegades agafavem el tren de Sarrià i ens enfilavem a Vallvidrera. Seguim la carena ^{de Collserola} fins al Pidars - aquest nom ens posava penitits - o tirant caps al sud pujaven fins a l'.
Riu Martí. Petits cops ens limitavem a recórrer sense

Gewar ~~la Bonanova~~ Petralles. En aquella època
aquests barris eren ~~barris~~ ^{llocs} ~~delicioses~~ ^{d'arredes.} coberts ~~de~~ jardins i arbres,
amb algunes cases senyorialment amagades de
amurada de silenci; i sentits campanals entabaven
la seva matxa clara al bell mig del verd.

~~silencis, i sentits carregats de les~~

Sociint, aquells tres homes, i jo ens reuníem en el despatx
de don Pere Palau González de Guijano. Discutíem sobre
l'amor, sobre qüestions socials, sobre música, litera-
tura, en tots llurs aspectes i formes.

Aquesta mena de vida, jo la feia present hi el cor
i la intel·ligència. Que la vida és dir poble. Recorre per la
deborava.

A un moment determinat adueu si cap dels quatre ens
n'admirarem, vivirem tan units com si tinguessin una ànima
comuna, una ànima que vibrava a l'unison en el melloys
moments de la nostra vida enuaria que s'adesiara cada
una d'aquestes vides lliscues una altra per altres vies
separada de les altres tres, sola o acompanyada d'algú
altre del grup.

57

Però aquella entesa meravellosa no podia durar.
Era massa ^{ideal} ~~fàtima~~, ~~estress~~ ~~tremadís~~ ~~intoxicada~~ com un
objecte preciós excessivament delicat. A un determinat momen-
tuan ja hi havia uns messos que ^{els quatre amics} ~~terrem~~ àvidament es-
aguest beire ^{embriagant-nos-hi} ^{sublim} (els tres homes, cada uní pel seu cantó) cre-
pitiu ipse restar ~~ells~~ amb mi. ^{sense testimonis} i fer-me
~~em adolorir~~ feien una de-
claració d'amor. Vaig creure'ls tots tres amb igual ^{entusiasme} ~~simpàtia~~, res-
pete i bona fe, alhora que comprenia amb multa de tristesa
que aquella felicitat tan ben compartida entre els quatre ~~restava~~
se'n va desbarcar. irremissiblement ^{messosades} ~~estabades~~ ^{per sempre} ~~condannades~~ per sempre.

La mera ~~domesticació~~ es trobara equitativament repartida entre
els tres ^{amics} ~~per~~ dels tres, indiscutiblement jo preferia l'Eeuiri. De mo-
ment jo no sabia si aquell sentiment més viva i més dolc, més
turbador,
Mereixia el nom d'amor tal com jo concebia l'amor a través

de les lectures de poetes, novel·listes, dramaturgs ro-

màntics - entre ells, Dén rne Valqui, Bernardin de Saint-Pierre, Benjamin Constant, Schiller, Chateaubriand, Gustave Bequer... La meva experiència personal sobre l'amor era encara nulla. A partir dels deu o dotze anys sovint em semblava oïr una maledicció. Però al cap de pocs temps m'adonava que aquell sentiment - potser més perfecte, potser més feble que l'amor, m'podia ésser qualificat d'amor tal i com l'entenien els experts. Era un sentiment dolíssim ^{per d'admiració i simpatia} que em pertunava l'esperit sense arribar a permetir-me'l. No collaborava ni afavoria les lleis naturals que velen que l'amor s'assevia a l'invincitable propensió. Era un sentiment d'indiscretible castedat del qual les sensacions sexuals restaven exclòs. Potser els francesos han trobat amb el

(Qualificació)

"arreté arroureuse" la ~~seva~~ ^{segons la interpretació} justa definició. ~~Amor~~ es ~~una~~ ²⁹
~~sentit, o una~~
~~paraula pròpia definitiva potser~~ aplicada al sentiment que jo trago
de ~~definitivament~~ ^{descriure} el qual sembla mereixer un qualificatiu més moder-
Però segons la meva particularíssima opinió la paraula amor
caixa de pòle aplicada a aquell sentiment que certs ~~esses~~ homes
m'hevin inspirat fins llavors, seguirà inspirar-me des-
prés de la dolorosa aventura que estic ^{tractant} referent de descriure.
Amor si, sense exclusivisme ni passió però amor tantmateix admet
sustanciar dir que amor de caràcter diríssim és ~~omar~~ l'amor en la
acceptació més amplia, més enllairada del mot. I aquest sen-
timent d'amor que m'unia als tres companyys es veia tal
d'una menassat per aquell diabòlic sentiment de la possessió
~~de l'exclusivisme que s'havia~~ ^{amagat sola el mot amor} ~~emparejat dels tres primers.~~ El
democràtic i equilibrat objectiu possessiu meva s'havia de
transformar segons ells en l'imperius, egoista adjetiu ^{meu} ~~fornicació~~
~~en el nostre cas~~
meva. Jo ja no podria ^{seguir} ~~erestar~~ l'arruga, ^{la companya i dels seus paisatges} blau ^{forra d'os}
~~concerts intims, excursions, hanca de convertirme en l'anamorada~~
~~l'amiga, un gran mes d'acigas i molles dit no més sinó diferent~~
d'un dels tres, i els altres dos, els no esvoltats, en rivals de l'esollit

Pansesa? Poc d'ells tenia gaudia d'una política
independent. Els tres estaven enamorats de cui i jo de tots
tres. Per qui no podríem continuar en aquella dolça entesa fins
l'arribada de l'otra quan jo me n'hauria enterrat a Si-
erra, amb el xilóneu sota el braç, i els solfes dins la
maleta? Havia surgit el drama. La felicitat s'allunyava
de nosaltres com arrossegada per un vent de fúria. Gros

Jo havia de decidir a qui preferia dels tres, i tot el que se-
guiria ~~darrere~~ aquesta ~~decisió~~ seria la conseqüència o les con-
sequències de les meves paraules. Si jo hagués estat una mica
habil, coqueta, amb esperit gracílic o simplement prudent,
hauria respondut amb vagades, amb erasives, potser la quadruplicat entesa s'hauria mantingut encara
per si no era res d'això ~~mentit~~, i vaig decantar que estava
enamorada de l'Emili. La meva declaració feia davant
de l'única ~~reunida~~ assemblea, i comell va encetar les primeres

guspires
espirrures del drama. L'Alexandret i en Josep es 31
van retirar dient que a partir d'aquella hora ells hi sobrevan-
ien cop Emili i jo sols ell en va declarar que estava
mig promès amb una noia molt distingida, filla d'
una família benestant detall que fins un cert punt enles-
bia el pare i la germana. ~~També en va declarar que això que~~
~~Ells, estaven arruinats -~~
en va conèixer va sentir que jo : unicament jo podia fer-lo felic.
M'estimava infinitament jo era el primer gran amor de la
seva vida. ~~Emili~~ Ell tenia arrel al títol de compte : aquest de-
tall sembla que també enlesbia la família de la ~~noia~~
seva mig-promesa. Es veu que les dues famílies, la d'allí,
la d'ella ~~es~~ plaien en maridors-los. També en va de-
clarar que així que em va coneixes : tractar, ve tentir que jo : uni-
cament jo podia fer-lo felic. M'estimava infinitament. Yo era
el primer amor de la seva vida. ~~Cosa que a mi em sembla~~
que ell també ho era per a mi. ~~Y li he vingut a confessar.~~
~~Vam passar tota una nit~~
entora després d'aquest contratemps cronològic. Ja passa-

Yo, donell, hauria
d'haver vingut a Barcelona un any abans, anat 32
a viure a casa la tia Josepina i llavors tot hauria estat
fàcil, simple, planer... Ell no s'hauria enig company
amb aquella tona nòia. Eus hauríem maridat Haunón
amb les nostres vides per sempre.

Yo l'escutava amb goig. El seu enig prometedor no
en feia cap basarda. Yo no havia somiat en maridar
me amb ell. No sé perquè l'amor, tal com jo el sentia
no tenia una relació directa i immediata amb el
matrimoni. Haver trobat un ésser com Euili tan ajinejat
ésser amant, «ahora haver despertat en ell idèntic sentiment,
com'apareixia com la cosa més meravellosa del món
Amar i ésser amant constituciona una embriagueza ^{religiosa} ~~constant~~,
un emervellament constant, un fel tan gran i prodigiós
que el detall de la ciutja promesa no podia ^{enmuntar} ~~desaturar~~

Pel sol fet d'existeix, d'ésser. Fel com era, de sentir com
sentia Euili: completeness harmonitzava perfectament amb

55

la formosor del món, la completava. Abans de conèixer Eucili, jo ja ~~opinava~~ sentia que el món era mere vell's. Llooms que assaboríem plegats alguns aspectes d'aqueste perfelió' el meu entusiasme creixia. La naturalesa, els llibres, la música, ^{fouits a través de} la comunicació dels nostres esperits prenien noves, més refinades formes.

Confesso que del seu prometement d'Eucili no en vaig fer gaire cabal. Va ésser un nou i profund error meu que no vaig trigar a comprendre. El que per a mi; embrapada en amb el meu amor era considerat com un detall sense massa importància pel le famili d'Eucili. va ésser un fet important. Tot d'una aquella nostra provincialitat original i diversida es convertí en un desastre als plans de dues famílies: Eucili i jo ens vam trobar isolats, el seu pare i la seva germana ja no m'erguian avan amb la mateixa compàtia complaença. Jo en notar-ho vaig deixar d'anar a l'estudi d'escrivent a Riquer.

Prop dura i l'Alexandre van suprimir les seves vicles ag
van fer l'expedició. L'única que no va començar d'a-
titud va ésser la d'a Josephine ^{amb ella} i els seus fills. En aquella cas
ningú no va prendre obertament el partit de la reina Maria
i per consegüent ningú no va mostrar-se hostil a ell i en
fild m' distant amb ell. La d'a Josephine especialment tan
afectuosa com sempre i extraordinàriament imperial i
impressiva. Encara jo ens refugiam al despatx de
Don Pere Palau González de Bellvís per a conversar tran-
quillament de les nostres coses. Era una mena de
festiv amarant de vaguedats, de projectes folts, de de-
sesperades renunciacions. Algun matí ens trobaven en
una església. Sortíem plegats. Ell ^{hi} havia portat pre-
sentat amb una flor, un llibre, un poema que havia
escrit per a mi. Comíem voratxa enllà (com en somnis)
l'un al costat de l'altre sense parlar-nos.

35

podíem refugiar-nos al costat de don Pedro Palaix
en el seu despatx de Grijalba per a parlar. També, conversarem fóra
semblavem els personatges
per correvia i en la seva rosette
estriades romàntica com els personatges d'una novel·la
o d'un poema de Lamartine o de Chateaubriand. Com
que ell m'havia tractat amb la seva mitja promesa no
ens podíem considerar pioners. D'altra banda ell no queria
que vam treballar en res que li permetés independentjar-se
d'ells. No podríem dir que festejarem. Segurament això era el més
important malgrat que tots dos estiguem ben avançats.
Tot i tot de l'altre i que contra totes les circumstàncies
adverses, ens feiem l'illusió de viure sempre més llarg
l'injúria c'aflijie, no ens fundarem en res de lògic ni de
se costat de l'altre uns per quell gran amor, sempre
possible. Enric no cercava ferme ni trigar cosa amb
més. Això es tractava de coses joves i nobles i honrables
de la mitja promesa. No parlava de matrimoni amb
l'anyada familià i tenir fills... No no tractava de res)

aire. Solament de posse reposer-se mai; de viure² en³ g
per e'atre de mi pels de l'altre ~~destí~~^{destí} cardia, més⁴ portar-
El ~~meu~~ missat~~er~~ ~~meu~~ ~~meu~~ missat~~er~~ ~~meu~~ missat~~er~~ ~~meu~~ missat~~er~~ missat⁵ amb discímateu⁶, p'hi elisir un
paperet
que esca entre les fulles serosa entre d'agostos. A

A voltes no es tractava de versos sinó d'una carta d'amor, que
toda i cada cop més romàntica. ~~Quan no es tractava d'~~
~~ni de res que no gaudí~~
abracades mi de besades als llavis o al front. ~~Hi havia en la~~
la sensibilitat d'una nit.
~~ra sombrat que m'oferia.~~ Passaven moltes hores avui, el
Parege de la Ciutadella, ~~ab despatx~~ al despatx del Dr. Pedro Palau
Gonzales de Grijano. L'envià no va abraçar-me mai ~~ni besar-me~~
passaren quinze dies. Unicament un dia va besar-me una
ma i a mi va semblar-me que aquell ~~fest~~ posava una
~~mena de~~
~~cosa dement [del nostre amor]. La gran penosa]~~

Corn he dit, no hauriem parlat mai de maridat-nos
però ^a un alt moment vam considerar la possibilitat de
fugir

d'escapar-nos, de fugir. Era la tercera vegada en la meva vida que ^{ja pensava en} ~~la idea de fugir~~, les altres dues ^{negades} era, amb ^{on} ~~com companyia de l'Eeuili~~. Ell estava convencut que ^{com} ~~companyia de~~ qualsent altra dona, que ^{amb} ~~intents d'assassinar~~ ^{que} ~~s'apropiava~~ se sentia compresa i ^{la} ~~desfruït~~. A ^{la} ~~seva~~ segona d'arribada. Yo tenia al te-

menys deu anys menys que ell. Les havia viscut a París ^{si havia} ~~relacionat~~ ^{deu anys més que jo.} Coneixia la ^{comunicaçions} ~~amb~~ homes, ^{no} ~~com~~ infants. ^{vidèa} ~~en~~ tots les, setes formes. Me'n parlava com se'n parla ^{El que em} ~~deix~~ temia el to: la força de les coses ^{a un anys} tentíquen, mai cap home ^{no} ~~m'~~ havia parlat com ell: jo

no havia sentit per cap home, l'afecte, la tendresa l'embriagosa amorosa que l'Eeuili m'inspirava.

Ya que no es podia horradament desfer d'aquella miga promesa que ^{bomba} ~~era una~~ noia decent; ^{família} ~~estava~~ ^{que} ~~era~~ ^{que} ~~era~~ enamorada de l'Eeuili, m'enservava cap altre so-lloc que la fugida.

Famats a l'interior del manz de la Sr. Grefina

Qui li i jo ~~la~~ planejarem la gran escapoda. De tots els països del món el qui ens sembla més propícia a guanyar-nos-hi la vida ^{i a viure-hi tranquil·lament} és Austràlia. Es clar que Austràlia no estava darrere la porta, com l'Indonegia o Perpinyà, un cop que hi ~~venim~~ no calia somiar a tornar-ne. Y també tenim l'aventatge que no ens hi vindrien a cercar. Ni el seu pare ^{a l'Espanya} ~~de nosaltres~~ meus, ni la meva mare, per devidides que fos, no ens ~~ens vendria a cercar~~ ^{traversarien de nosaltres} portades. L'Austràlia i el Pctf fitx ~~per a veure~~ ^{no vindrien} a disputar-nos la felicitat fins aquell ^{de tot} ranc' salvati al fons del continent australià. El nostre projecte era emparar en algunes orelles i fer en l'anys venint pastures robadans. De moment no soliem ^{en l'anys venint} i on treuen els nostres pastures robadans. ^{al Nàtiva} i per la compra de l'islla de Cosselada. Operem un acop d'objectes ^{per a l'islla} i per la compra. Qui es vendrà ^{en tot} diners per ens calent ^{per a l'islla} i per la compra. Qui es vendrà ^{en tot} dos joicells de la seva difunta mare, que li en donarem una bona piquesoda. Ens calia una certa quantitat per arribar a ~~BD~~ Marsella on ens embarcaríem rum a

o a Melbourne la travessia
Sidney. Per a fer el viatge ens corts de frane treballarem
per la companyia les Transports Marítims. Jo podré tocar
el piano davant les velludes, ell farà su cantar. No els
demanarem cap con nominis que ens mantinguessin ~~domat~~
~~fins un port d'Austràlia l'arribada a Middlebourne~~
~~de la travessia Marsella - Sydney o Middlebourne~~

- No et fer per passar tants, tants dies en mar? demanava
- Síns, respariat
- Un cop allí la vida se'n presentava més fàcil. Els

aliments estan molt poc: si tenim sol amb les velles...
La idea de fer l'orellada ~~en aquell país tan llunyà, tan exò-~~
~~tic amb l'aspecte d'una naturalesa que jo havia per l'Estat~~
~~exuberant, esplendorosa, tan gaudia, m'engresava.~~
~~resoltava abilitat treballar més fins dels~~

In aquells moments ja no ~~me~~ recordava la meva d'iria
d'estiu novelles. La novella la n'era jo mateixa amb
una gran intensitat. Tampoc ^{no} se m'havia ocorregut

40

per de viatjedistes a Sidney o a Melbourne
on, segurament hauria guanyat més diners que fent l'zellera. Aquesta segona
perspectiva era molt més abillidosa. Els
ports, els boscos, les selves, l'esplendor d'una
naturalesa majestuosa, impressionant
el tracte amb uns animals tan
suaus —————→

40 B

com el bestiar de llana, resultava molt més ~~gr~~- 40B
esaltant que passar hores i més hores rascant les cordes
de l'instrument amb l'arguet, voltes de cales inexpressives
silencioses; atentes (tant se valia que fossin australians
com europeus, suposava jo)

Per l'àngel guardià de no sé quin escamot d'àngels
guardians (m'estimo més atribuir ~~a~~ a un àngel sia la
meva que si a i no ~~atribuir~~ a una de les Parques
La jugada de taller al fil que aguantava la mera-
vellosa terempsina dels nostres somnis. Australis, ~~el~~
el bestiar donava les ovelles, ~~el~~ ~~sicne~~ l'amor, la feli-
citat tot es va esvanir. Els ~~deus~~ ^{complics dels àngels} memòries de l'amor,
els entremaliats i manifesters, aquells que sempre estant
pensant quine en feran ~~per~~ que tormenti, els pobres,
vulnerables enamorats, havien preparat la gran atza-
gaiada. Només estirant d'un corailler desviaren sagetes,
les feien armar contra direcció, ferien qui menys ho esperava

- i estavien apellat ~~per~~ ~~temp~~, ~~àngels~~, ~~pargues~~ deus inferiors
Aquest fet d'estar invisibles, ~~temp~~, ~~àngels~~, ~~pargues~~ deus inferiors
Volen tenir cops amagats 418
~~(S'ha meredit que merys)~~
- un dia, sense com vaniguan coste, el pare es presenta³ a la despesa
de le hi prefin. S'acostà riuca a la porta del meu dormitori i a l'alçada i esperancada "entrà" junyó a l'espai, allí
~~entre~~ l'empeny, i amb una cara de tres dies ~~un~~ diu -
- Prepare l'equipatge tot seguit, hem d'afejar al tren de les dues -
 - Pas avanç on? pregunta jo sense comprendre del tot el que passa
 - A firma,
 - Affix ~~amb francesc~~ ^{septembrejant} i amb tota fútsa ~~una mica~~ de tres dies.
 - J'han arribat les timbaleries
 - La sensació ~~que~~ experimento es la d'haver rebut una dreta pedra.
 - Et vindrà a veure dintre d'una hora,
 - El pare no es mou de l'estabitxio, ve reuenint amb els ulls cada un dels meus moviments. No m'ajuda a enfundar el violoncel

ni a tancar la maleta, ni a entaforar les seves onda ⁴⁰
entre la panya ~~det~~ ^{de} l'instrument; la lona que el
cobreix. Quan ho trucat engatjat, sent un moment,
tentó per crida

- Senyore Palau!

Suposo que vol saber si li devem algunes coses. La 2.- Josepina
parla tan baix que no comprenem res del que diuen. El pare
torna cap a casa.

- Llesta?

Fugint s'ambil el cap.

- Així.

m'abriava a la llum Josepina plorant. Ella també plorava,
No li feig cap enigma per l'Eudi. Si que li ho expliquem
Molts dels homes han arribat.

Camin de l'església record que aquella tarda havien
d'anar amb l'Eudi al Parc de la Ciutadella
sentit un riu a la goleta, i anaven

un altre dia feines resistible de plorar.

No es pot despertar més brutalment d'un sonni
a mida que un vaig assegurant peus que algú, potser

le senyore Kan sempre velladora de l'honor, la felicitat
de la família o potser algú ^{del mateix tarannà i amb igual bona fe} altre, ^{que arribat al poble contava}
li el meu idilli amb l'Esmèlia, el seu cuij prometófe segur
la noia de casa tira de . de . de . . .

L'Esmèlia anirà aquella tarda al poble ^{ni esperaria inutilment}
prop del monument a le senyora enson de l'ombelle, quan
es farà ferre corona a cere la de l'afine, queste en ho expli-
caré tot van Després... que' s'adivindrà després?

~~que' s'adivindrà després~~ A Esmèlia mai més
no el vaig tornar a veure

x x x

A Siurra vaig passar algun temps sense acbar de casir-ho
que Aquel meravellos idilli havia estat un somni com no són totes les
cates meravelloses. Jo no volia despertar d'aquell somni i m'ava
per a encara als parracs d'aquell somni destruït per la ventada
implacable de la realitat. I els parracs ~~del somni~~ meravellos
~~mes diridien enjara en penjarolles i filagarses.~~ ~~esdevenien en~~
~~mes parracs, filagarses observis esdesferen i filagarses~~
Ja no s'aguantaven entre. Estaven en serwells de bufaut
dintre meu i entorn meu. Yo ~~p~~ havia oblidat la meva
corrova de violoncelista: tot el que la música pogué procurar-
me de ~~profic~~ intel·lectual, sensitiu i pràctic. De moment e-
ra que se m'acordia de fer era escriure a l'Eudi. Però els
vells atavismes feudals s'havien desvetllat en el cor de la meva
família. Bertranes i Salazars, sense excepció, havien for-
mat un bloc anti-idilli. Em vigilaven, no em deixaven
sortir sola. Obrien la meva correspondència. Si era una carta

45

de l'Emili la interceptaven. Semblava talment que hi
hegués comés un viu o que l'Emili - jo volguessin cons-
pirar contra la seguretat de l'Estat. Havia inflat l'
assumpte fent-me una qüestió de vida i morta.

Van passar forces qui sap els dies sense que jo pogués
enviar una lletra a l'Emili. A la fi, una amiga me va ajudar
a posar una carta meva a correus amb la seva adreça
per a que l'Emili m'hi escrivís. Llavors començà entre no-
stres una correspondència abundant i freqüent. Yo re-
g�回ia amb la dèria de fugir a Australis. Ell començava
a veurem ^{començava} a veurem ^{pel meu compte,} la pressió familiar no m'influïa més,
i el meu amor; els meus propòsits d'arribar fins i tot de
l'aventura romanien incommissables, l'Emili es deixava
guardar a peu a peu per la prisió de la família. Yo sen-
tia que materialment se m'estava de les mans, creava
que el seu amor - d'això no podia dubtar -, era tan o més

46

fort que mai. Jo sentia a través de les seves llargues, tendres i desesperades lletres, que m'estimava, em volia com sempre; que res al més sino la mort podia separar-lo de ull. Però la voluntat, l'energia li mancaven per a anar decididament contra el clan familiar. Mentre jo no esperava sino la seva decisió per a preparar la meva fugida i res al més sino el mateix Emili no podien fer-me ni renunciar, ell s'enfonsava més, més en un por profundíssim (~~de les indeusions de les renúncies que~~, del qual, tan clar (s'enderà'nara llegint les seves lletres) no en sortiria sino mort.

Flavors esdevingué quelcom d'absolutament inesperat. L'absolutament tingué lloc en l'interior del meu ésser, ningui, absolutament ningui ^{no}, aquell'essent. Llegint, i rellegend les cartes de l'Emili vaig comprendre tot de sobte, amb una claredat meridiana que la nostra entesa material era impossible. Ens podríem estimar sempre més en un pla-

espiritual, ell mullerat amb la seva ciutad personal,⁴⁶
 o frase en un convent, jo ellicitant en la vida a cops d'ar-
 quel : gaudint a frants del mín^{de} ~~amb~~ tots les seves mera-
 velles. Per què el mín, amb l'Eucali-o sense l'Eucali-siquie
 essent ^② un èroe meravellos amarat de gràcia i de bellors
 perfumat de dolor i de goig però sempre ^③ obra perfecta i
 un reiautor omnipotent, savi i artista ^④ atraiant; amable
 excitant; enlluernador.
 El meu probat amor a la vida triomfava pel domini de
 tot. ~~Havia~~ rebut, un cop terrible, el primer gran maligot de la vida. Peri-
 gote al meu impossible amor una fidelitat secreta
 i forma feta de renuncies, d'elusions, de refus i de culte
 secret als morts. Per què tot de setle mi havia admrat per
 l'Eucali o = un mort perra cui; seu mort perfumat de
 records sublims, de remembrances dolcissimes: un mort meravel-

~~et~~ més perfecte i el més gran i perfecte dels morts. 4 fotq

hi ho vaig escriure. Pots vaig ésser un peu massa cruel. Però sempre ens hemiem regat per la veritat es-
truita i ens hemiem jutjat solemnement que entre nosaltres no hi hauria mai caps mentida. Maria apaf la seva
darrera llettra i el marge havia escrit al Traves "Eduard
Riquer ha mort" La hi vaig remeté.

Mai més, ~~No em ve banyarà cosa meua.~~

L'Inici no va tornar a escriure 'm

A casa es preparava També un gran entreviu meu. Provem
a viure a Barcelona. x x x